

les l. britt., 231-2), VHenry, Walde-P. i Pokorny, afirmen explícitament, o accepten com un fet adquirit, que en aquestes llengües és un de tants manlleus del llatí vulgar.

Thurneysen també, amb alguna reserva: potser perquè hi ha casos esparços, no gaire rars, de la conservació de la s- protocèltica en aquestes dues llengües (V. la gram. de Pedersen, o la resumida de Ped.-Lewis, § 24.2), car la lenició en b- estigué primer condicionada a la fonètica sintàctica. Però llavors sol haver-hi discrepàncies o contradiccions, i no la unanimitat de s- que observem ací; de manera que la reticència de Thurneysen es basa més aviat en l'irl. ant. *sía(i)nem* 'corda', per si aquest vingués d'un possible **sōk-nemōn* (Keltorum., 79); després, però, els celtòlegs han descartat aquesta interpretació del mot irlandès, que unànimes judiquen provinent de **seu-n-ia-mō* (Pokorny, IEW, 914; Walde-P. II, 481; Pedersen, Vgl. K. Gr. II, 635ss.).

En definitiva no queden bases d'un *sōk*- 'corda' en l'antic cèltic insular. Sempre queda la possibilitat d'un mot peculiar del cèltic continental. I cal deixar aquesta porta oberta. De tota manera, observem que l'àrea de *soça* tot i essent ben europea és més meridional que nòrdica: arrelament i antiguitat màximes en la zona que va dels Alps a Lisboa i l'Estret, considerable en la que va de la Mar Tirrena a la Jònica, una mica menys en la Romània Nord. I si veiem que tots els celtòlegs es decanten a descartar-lo del cèltic, és hora ja de recordar-nos que en els últims cinquanta anys s'ha descartat definitivament aquella tendència a identificar l'element romànic indoeuropeu amb el cèltic, i s'hi han anat descobrint més i més casos d'indoeuropeu arcaic, pre-cèltic: *BARANA*, *PAIR*, *SITJA*, *TANCAR*, *AGAFAR*, *GALTA*, *CAMA*, *SENAR*, *BALMA*, *BRANCA* i altres tants mots cabdals on s'ha anat fent aquest canvi de front.

Si es pensava tant en un origen indoeuropeu era fixant-se en l'arxi-arrel indoeuropea *s(ē)u-* i les seves amplifacions i afins *siu/su* 'cosir, lligar', *seu-k-*, *sue-r-*, que tenen el sentit 'torçar, doblegar' i semblants, d'on ve naturalment la idea de 'corda trenada, entreteixida, caragolada, entortolligada' (Pok., IEW, 914, 316, 1042): d'aquí sortien tants substantius amb el significat de corda, fil etc.: irl. *suainem* 'corda', 'cordó', esc. ant. *sveipr* 'lligam', 'llaç', *svipa* 'fuet', *sveigr* 'tija flexible', rus *suciū* 'trenar, tòrcer un fil', scr. *syūman-* 'lligam, corretja', pruss. ant. *schumeno* id.

En l'amplificació *s(ē)uk-* justament té bona representació l'acc. 'tòrcer, girar, caragolar': lit. *sukū*, *sūkti* 'tòrcer', *sūkti(s)* 'girar' (Völkel, Lit. El-Buch, 72.12), paleoslau *sukati* 'tòrcer', rus *skai* 'entortolligar, trenar un fil, caragolar-lo', i aquell rus *suciū* és l'evolució fonètica d'un antic *suk-*; a base del lit. *sukrius* 'bellugadís, lleuger', 'torcívol', i d'un mot ossetí, estableix Pok. l'existència d'un irani ant. *sukra-* 'caragoladís'. M'inclino a creure, doncs, que d'aquesta arrel amplificada *seuk-/suk-*, ben productiva en bàltic i eslau, representada en irani, i amb afins molt pròxims en cèltic, germànic, sànscrit etc., el sorotàptic tragué un *soyka*

'soga d'espert trenada', 'corda gruixuda entreteixint cordetes', i que és aquest el que el ll. vg. adaptà al seu vocalisme (que no tenia el diftong *ou*) fent-ne *soça*.

En especial relació amb aquest verb indoeuropeu *suk-* 'tòrcer, girar, caragolar' pot estar un verb pirinenc *sogar*, evidentment inseparable de *soga*, que trobem en els dos vessants dels Pirineus, en parlars dels més conservadors: Benasc «*sogà* transitiu: sujetar la carga a las caballerías; ejemplo: *espérate, que t'achudaré a sogà les cargues*; la soga de sogà les cargues de garba, de yerba»; Alt Pallars *sogà* id. (Violant, *AlcM*); d'altra banda gc. *sugá-s* (pres. *ke s sògo*) «se fléchir, être flexible», amb participi *sugánt*, *sugánto* «flexible (branche d'osier)» que l'ALGc. (IV, 1129) ha registrat a tot l'alt Arieja i tot el Coserans (fins a Lahitère, que ja és baix Comenge); i no deu ser estrany a la resta del gascó, puix que hi ha *sougá-s* «s'élançer» a les Landes (Palay). I també tenen caràcter verbal o postverbal el gr. *σοκκῆναι* 'llançar el llaç' i el frprov. *soçalon*.

Aquí potser també trobarem l'explicació del mot nàutic *sàgola*, comú al català amb els dialectes italians, i molt antic pertot, que ja M-Lübke proposava mirar com una espècie de diminutiu de *soca* (REW, 8051), si bé admetent que la *á* no s'explicava. Ara bé si *soca* resulta d'una normalització de *soyka* es concep molt bé que una altra normalització del diftong en forma acceptable per al llatí pogués fer-ne *SAUK-*: Aebischer cregué poder establir aquest *SAUCA* = *soca* amb certs mots francoprovençals (*RCelt.* XLVIII, 315, n. 5); bé podríem, doncs, sospitar que hi hagué també un mot sorotàptic de la forma *SAUKO-LĀ*: el fet de seguir aquí una o hauria impedit aquí a la normalització de tipus *SAUK-*, i la mateixa impulsió dissimilatòria hauria fet que es reduís a **sakōla* (tal com *augustus* > *agustus*, *augurium* > *agurium*, *auscultare* > *ascultare*); però la data tardana d'aquesta reducció i de l'entrada del mot estranger en llatí vulgar, causava que no hi hagués síncope *-col-* > *-cl-*.

En català el mot figura copiosament en les nostres fonts nàutiques des del S. XIII, car ja es troba en els capítols més antics del *Consolat de Mar*: «L'escrivà pot comprar e vendre totes coses, ço és a saber, ferramenta e vianda e *sàgoles* e tot aparellament de nau, menys de sabuda del senyor de la nau», cap. XIII (Pard., p. 67), que Pardessus i Llobet estan d'acord a traduir per «espècie de cordages qui tombent de la pointe des vergues»; Jal hi està d'acord tot fent observar que era «un cordage de peu de valeur», «par opposition à la *exàrcia*», car per comprar aquesta es mana que ho sàpiga el senyor de la nau; «l'escrivà pot e deu comprar ferramenta, vianda e *sàgoles*, e totes coses que sien necessàries al leyn e als mariners: exceptat la *exàrcia* del leyn», *CostTort.* (Ol., p. 251). Essent de menys valor que una *soga* s'explica doncs que s'anomenés amb una mena de diminutiu d'aquest; veg. també infra la definició de StPolM.

Els testimonis medievals abunden: «per rahó de un amant, e tres moles [rotllos] de *sàgoles*» Barcelona 1254 (Carreras Candi, *Miscel·lània Històrica Catala-*